

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a *SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT* Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya :

A pályázati hirdetéseknel minden egyes szóert minden közlés után 6 fillér (3 krajczar) fizetendó.

Egyéb hirdetéseknel :

egész oldal ... kor. 32.— | negyed oldal ... kor. 8.—

fél oldal ... • 16.— | nyolczad oldal • 4.—

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulathoz.

CSÁSZKA GYÖRGY

kalocsai érsek. 1826—1904.

Ismét kihült egy krisztusi szív. A nemeslelkű kalocsai érsek, *Császka György* meghalt, ott pihen immár a föltámadásig nagy elődjei sorában és nevét átvette az egyházi és a hazai történelem. Az egyház szentéletű érseket, a haza a nemzeti kulturának, a magyarosodásnak egyik apostolát veszíté el benne.

Imádkozzunk érte őszinte gyászunk jeléül, hisz ő életében ezekkel és ezekkel tett jót és csak azért, hogy titkon azt kérhesse tőlük: imádkozzatok érettem. Templomokat emelt, hogy azokban az ájtatos hívók imádkozhassanak; zárdákat épített, iskolákat emelt, hogy azokban az ártatlan gyermekeket imádkozni megtanítsák. És midőn a halál tusáját vívta, szelid lelkének egész áhítatával szorította keblére a feszületet, azt a drága talizmánt, mert már csak így tudott imádkozni.

Azt írják, hogy végrendeletet nem hagyott, mert halálakor egyáltalában nem maradt utána vagyon; ezzel szemben mi azt mondjuk: igenis hagyott végrendeletet, vagyon is maradt utána és örökösei mi katolikus magyarok vagyunk. El nem muló vagyon, amit örökül hagyott nekünk, az ő élete, mely minden mozzanatában a Krisztus szive szerinti pap eszméjét testesíti meg az utódok számára.

Mint lelkipásztor, mint tanár, mint irodaigazgató, püspök vagy érsek, lelkitulajdonában mindig egy és ugyanaz maradt: első kötelessége volt az ima, hogy többi feladatait keresztény alázatossággal Isten dicsőségére végezhesse. És ez a nagy férfiú meghalt, imádkozzunk érte, hogy az örök világosság fényeskedjék neki.

Órizzük meg, kedves pályatársak, Császka György érsek úr ő excellentiájának emlékét. Adó szelleme éljen közöttünk, hisz mikor utoljára emelte kezét aláírásra, akkor is egy megyéjebeli kántortanítónak kérvényét jegyezte alá, hogy szeretetének, jóságának részesévé tegye őt. Templom, iskola, ezek voltak főleg az ő dús javadalmának még életében örökösei, méltó tehát, hogy pap, tanító, de minden igaz magyar mélyen gyászolja elhunytát és áldja mindenkor emlékét.

Szent István ünnepén.

Első apostoli szent királyunk ünnepét üli a magyar. Ünneplőt ölt szeles e haza minden hű fia. Megpihen e napon minden dolgozós kéz. Megszólalnak a domok harangjai, megkondulnak a puszták kapornáinak harangoeszkái is, hogy az Úr színe elé hívja a magyart. Ájtatos zsolozsmákban fejezze ki háláját azon nagy kegyért, hogy a magyar nemzetnek *Szent Istvánt* küldé. *Őt*, ki az örök igazság útjait megnyitotta előttünk: *Őt*, ki állami életünk sziklaszilárd alapjait megveté: *Őt*, ki nemzeti letelünket biztosíta. Zeng a magas égek felé a megható szózat:

«O, hol vagy magyarok
Tündöklő csillaga,
Ki voltál valaha
Országunk istápjja?»

Im, hazánk büszkeségében, a székesfővárosban, ezrek és ezrektől kísérve és körülveve, viszik a «Szent Jobbot», mutatva: im, közöttünk van még *Szent István* király.

Igen, közöttünk van *Szent István* király; áldott Jobbja fölöttünk örködik, szeretett magyarjai fölött. De vajjon mi, magyar nemzet, vele vagyunk-e? Követjük-e azt az utat, amelyet az Ő előrelátó bölcsesége égi fényével számunkra kijelölt? Haladunk-e azon szellemben, amelyet Ő teremtett meg, hogy ezáltal éltetve e drága haza, necsak ezer éven át, hanem időtlen-időkig fennálljon?

«Hol vagy István király?
Téged magyar kíván,
Gyászos epedéssel
Teelőtted sírván.»

Igen, a magyar nemzet legtekintélyesebb része *Szent István* király ünnepén mély aggodalomtól szorongó szívvel kéri az égek Urát, élessze föl újra *Szent István* szellemét a magyar nemzetben, mert sajnosan tapasztaljuk, hogy eltévedtünk és eltévedésünk szomorú következményeit érezzük már.

Szent István szelleme, a mély *vallásosság*, az őszinte *hitbuzgóság* érzelme és ezek nemes virágai: az *isteni* és *erkölcsi* erények — ő mily nagyon is — hervadnak. Pedig:

«Virágokert vala
Híres Pannónia,
Mely kertét öntözé
Híven szűz Mária.»

És kire bizta *Szent István* nemzetboldogító örökét? *Szentegyházunkra* és annak leányára, az *iskolára*. *Szent István szelleme* annyi vész és vihar között 1000 évig fönntartá e drága hont. Nemzetek pusztultak el, új trónok emelkedtek, de *Szent István* nemzete, *Szent István* trónja állt és áll rendíthetetlenül, mert alapjait azon *kősziklára* építé, amelyen a pokol kapui sem vesznek erőt.

Szentegyházunk hitvallásos *iskoláival* van hitvatva tehát arra, hogy fönntartsa, éléssze, terjessze *Szent István* szellemét, amely, miként az

ezeréves multban, épügy a messze jövőre is fogja biztosítani hazánk boldogulását; ezek ellen törni, működésükben bénítani, nemes törekvésekben hátráltatni, céljukat előre nem mozdítani, annyi, mint a haza és a nemzet legfőbb érdeke ellen cselekedni.

Térjünk azért vissza *Szent István* szelleméhez, a boldog nemzeti let, az egyéni és egyetemes földi és égi üdv éltető forrasaihoz, hogy boldogak legyünk mindnyájan, boldog legyen szeretett drága hazánk.

Mi pedig, kedves kartársaim, mint akikre a jövő nemzedék *vallás-erkölcsös* nevelése bízva van, legyünk elsősorban *Szent István* szellemétől eltelve: legyünk a mély vallásosság, az őszinte hitbuzgóság, a tettekben nyilvánuló katolikus érzületben a ránk bizott ifjúság élő példái, hogy bennük ugyanazon érzelmeket fakasszuk, hogy őket szent hitünkben neveljük és ebben megtartsuk, hogy így hazánk egész ifjúsága *Szent István* szellemében megújhódjék.

Ezt add nekünk, jóságos Ég, ezért légy közbenjárónk *Szent István* király!

Pozsony.

Mihalicska János.

A tanító személyisége az oktatásban.*

Irta: *Dreiszigler Ferenc.*

a) *A rátermettség.* Ahhoz, hogy valaki a népiskola célját fokról-fokra megvalósítsa, szükséges, hogy ismerje az oktatás anyagát és az ezen anyag helyes földolgozásához megkívántató összes oktatási eszközöket. Enélkül tervszerű, fokozatos és eredményes munkát nem végezhet. Hanem, hogy a tanító munkája minden tekintetben gyümölcsöző legyen, *rátermettség*, *arravalóság* is kell. A rátermettséget a tanító személyi tulajdonságainak összesége alkotja. Aki rátermett, aki, mint mondani szokták: született tanító, annak az oktatás és nevelés összes munkája mintegy magától megy. Az ilyenek veleszületett tanítói tapintata mindenkor a legalkalmasabb szavakat adja az ajkára, hogy tanítványai őt megértsék; ennél a veleszületett tehetségnél fogva mindent a legalkalmasabb időben és épen a helyzet és a körülmények kívánalmai szerint cselekszik. Tanítványait ezekkel magához láncolja, magával ragadja. A rátermett, a született tanító tehát nemcsak hogy könnyen, mintegy játszva érteti meg magát, hanem a gyermekekben munkakedvet is teremt. Az ő oktatása nem pusztán ismeretközlés, hanem valódi nevelés is, mert minden szava és cselekedete a kedélyre és az akaratra is hat, és működésének általános hatása a nevelés és oktatás célja szerint való cselekvéseket létesíti és állandósítja is.

Egyik emberben több, másikban kevesebb a

* Mutatvány a szerzőnek «*Általános és Részletes Oktatástan Férfit- és Nőtanítóképző-intézetek számára*» című művéből. A mű augusztusban hagyja el a sajtót. Kapcsoló a *Szent-István-Társulatnál*.

tanítói rátermettség. Sőt vannak, kikből, mintha teljesen hiányzanék ez az isteni adomány. Az ilyeneknek hiába van nagy tudásuk, hiábavaló minden módszeres ismeretük: az iskolában eredményt elérni a legodaadóbb buzgósággal sem képesek, szavaik, cselekedeteik hatást nem keltenek.

A rátermettség az oktatás *művészetének* is az alapja. Amint a nagy művészek pl. Munkácsy, Izsó stb. sem fejlődhetek volna oly nagyra pusztán rátermettségük révén, hanem velük született hajlandóságukat tanulmányokkal kellett fokozniok, képezniök: a tanítói rátermettség egy magában szintén nem biztosíthatja a nevelő-oktatás sikerét, a tanítónak is fokoznia kell ezt a tulajdonságát. Épen ezért, hogy nevelő-oktatói munkámat teljes siker koronázhassa, elég széleskörű általános műveltségre (ismeretre), emellett teljes szakismeretre van szükségem.

A tanítóképző-intézetben szerzett ismereteim csak alapul szolgálnak ezen szükséges műveltségnek: a műveltséget *önképzéssel* kell pótolnom.

b) *Az önképzés.* Mindenek előtt abban kell magamat tökéletesítenem, hogy tanítványaim minél könnyebben és minél teljesebben *megért-senek.* E célból foglalkoznom kell a gyermekekkel. Vizsgálom kell szellemük tartalmát, hogy értelmezéseimet, magyarázataimat ehhez mérjem. Meg kell vizsgálnom és tanulmányoznom kell szókészletüket, hogy tudjam, mit kell kiigazítanom ebből, és mit kell pótolnom, kiegészítenem. El kell lesnem, hogy hogyan közölnek egymással bizonyos dolgokat, hogy közléseimet én is ehhez idomítsam. Ebben nem a gyermekes, hanem a *gyermekded* eljárást követem, vagyis arra törekszem, hogy a gyermek igényeihez mérjem a beszédemet. Erre nézve kitünő iskola a gyermek-írók (pl. Pósa) beható tanulmányozása. De azért beszédem irodalmi színvonalát soha le nem szállítom, mint ahogy azt jó gyermek-írók sem teszik.

Mindezen megfigyelés és tanulmányozás eredménye azt mutatja, hogy a gyermeknek az ő fölfogását meg nem haladó, *de irodalmi értékű szavak* s ezekkel kifejezett *rövid mondatok* valók. S hogy a gyermeknek még inkább, mint a felnőttnek, a *gondolatoknak rendszeres,* egymásból folyó *kötése* szükséges.

Aki gyermekkel akar valamely ismeretet közölni, a közlendő anyag fölött igazán uralkodnia kell. Aki csak annyit tud, vagy csak valamivel többet, mint amennyit a gyermekkel közölni akar, azt a gyermekek alig fogják igazán megérteni. Még tanult emberrel is nehéz valamit világosan és szabatosan közölni, pedig az ilyenek van elég rokon ismerete, mi az esetleg homályos, vagy hiányos közlés megértését elősegíti. A gyermeknek ismerete is kevés, fölfogása is gyöngébb, itt tehát azt és úgy kiválasztani, amit a gyermek épen fölfogni képes, csakis az illető anyag lényegének és részleteinek mélyes és biztos ismeretével lehet.

Ezért szélesebb körű, tudományosabb munkák tanulmányozása nélkül el nem lehetek.

Egy kis könyvtárat kell ezért létesítenem, melyben az iskolai tankönyveim kívül tanítóképző-intézeti tankönyveim is elhelyezem. Ehhez apránként megfelelő nagyobb munkákat is szerzek. Ezeket mind komolyan áttanulmányozom s a tanításra való előkészületeknél felhasználom. Egy nagy szótár, (pl. Czuczor-Fogarasi) vagy egy lexicon, szintén szükséges, főleg a szóértelmezésekhez.

A klasszikus szépirodalmi művek szintén helyet kell, hogy foglaljanak, könyvtáramban.

Ezeknek olvasása és tanulmányozása előadásom *világosságát, szabatoságát és magyarosságát* erősíti és *szóbőséget ad.* Nincs szánalomra méltóbb a szószegény tanítónál.

De a módszer ismerete is fontos. Aki az iskolában tanult módszerbeli ismereteivel beéri: nem fejlődik, hanem lassankint visszafejlődik. Tanítása csak mesterfogások és ötletek sorozata; tudatosságáról, szakszerűségéről az ilyen tanító nem beszélhet. Épen ezért, és mert az oktatásügy folytonosan fejlődik, *paedagogiai könyvtárat* is létesítek, melynek alapját a tanítóképző-intézeti ilyenmű könyveim és vezérkönyveim képezik. Évenként egy-két jó paedagogiai munka beszerzése és áttanulmányozása nélkül valamire való tanító meg nem lehet.

A *szaklapok* komoly tanulmányozása, a *hivatás-közlemények* becsületes munkája és a *tanító-egyesületi gyűléseken* való lelkiismeretes tevékenység — mind tanítói rátermettségem tökéletesítő és szükséges eszközei.

c) *A tanítói modor.* Sok függ oktatásközben a cselekvés és a beszéd *modorától* is. Modor tekintetében a következőkre ügyelek: rendszerint állva tanítok, de ezen közben nem járkálok a gyermekek előtt. Az első padosor előtt oly helyet választok, honnét minden gyermeket jól láthatok, s minden gyermek engem is láthat. Ezt a helyet hosszabb időközökben megváltoztatom, hogy a gyermekek szemem reám szegezettvén, ki ne fáradjon. Az ablak oldalára nem állok. Állásom nem merev, de könnyed. Beszédközben taglejtéseket használok, de nem hadonászok. Beszédemet az osztályhoz intézem s ezt szemem is mutassa, lehetőleg mindenkit figyelemmel kísérvén. Beszédem az iskola követelményeinek mindenben megfelelő, s a gyermekhez és a tárgyhoz alkalmazkodó.

Arra töreksem, hogy az iskolát megszeressem, hogy lelkesedjem a hivatásomért, hogy mindent, amit teszek, passzióval tegyem. Ez jókedvűvé tesz, ami az iskolámra is átszármazik. Nincs szánandóbb egy megrettent, vagy egy kedélytelen gyermekeseregénél. S ha hivatásom, az ember nevelése, lelkesedéssel tölt el, ez a lelkesedés, mint a nap, fogja verőfényessé, meleggé, virágzóvá és gyümölcsözővé tenni iskolám életét.

Aki csak az órákat tölti be iskolájában s arravalóságának tökéletesítésén nem fáradozik, még ha szorgalmas ember is, közönséges mesterember. Pedig a nevelő-oktatás tudomány is, művészet is, mesterség is.

Kérelem.

A nm. püspöki kar magas rendelete értelmében a magyarországi katolikus népiskolákban *csak azokat az iskolakönyveket szabad alkalmazni és használatba venni, amelyek a Szent-István-Társulat kiadásában jelentek meg, vagy a Társulat kebelében működő tankönyv-bírálbizottság szigorú bírálata alapján, mint mások kiadványai, elfogadtattak és*

az évenként megjelenő jegyzékben föl vannak véve. E magas intézkedés betartását minden egyházmegye főpásztora pástörlevelében rendelte el, s arra a főtisztelendő klérus és tanítóság különös figyelmét hívta föl, utasítván egyben a főt. tanfelügyelő és ker. esperes urakat, hogy e felsőbb helyről jött s a jó ügy javára szolgáló rendelkezések érvényt szerezzenek s azok keresztülvitelét szigorúan ellenőrizték.

Tekintettel arra, hogy még rendkívül nagy azoknak a kath. iskoláknak a száma, amelyekben nem a Szent-István-Társulat kiadásában, vagy a jegyzékében megjelent iskolakönyveket használják: sőt tudomást vettünk arról is, hogy nagyszámmal vannak iskolák, amelyekben a tankönyv-bíralóbizottság által elítélt s így tiltott könyveket is vesznek használatba: *kérjük az összes katolikus iskolák főtanfelügyelőit, tanfelügyelőit és igazgatóit, hogy minden iskolánál a használatba vett iskolakönyvektől teljes címjegyzékét minden tanítótól az iskolaév kezdetén bekérni, ez uton a magas püspöki kar rendelkezésére tiszteletet szerezni annak betartását szigorúan ellenőrizni sziveskedjenek.* A nn. püspöki kar rendelkezését mindenki követheti tartozik és az illetékes felsőbb hatóság figyelmébe uton is kérdőre vonhatja azokat, kik annak túlmenően ellene szegőznek.

Amidőn e kérelmünket az illetékes iskolai hatóságok figyelmébe ismételve ajánljuk, kérjük egyben annak szives tudomásul vételét is, hogy a **kath. iskolákban használandó iskolakönyveknél egyedül és kizárólagosan az az irányadó, hogy azok a Szent-István-Társulat kiadásában jelentek-e meg, vagy általa approbálva s így a jegyzékében föl vannak-e véve.** Az állami approbatio a katolikus népiskolai könyveknél figyelembe nem jön s így nem szükséges.

Nemcsak jogos, de méltányos is e kérésünk akkor, amikor Társulatunk nagy áldozatok árán, a kath. iskolák iskolakönyv-szükségletét minden téren a saját kiadványaiból látja el s a szegény tanulók számára ezekre rugó értékben ingyenkönyveket adományoz.

A Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatala.

KÜLFÖLDI TANÜGY.

Felső-sziléziai állapotok. Poroszország Felső-Szilézia nevű tartománya az első helyen áll azok között, amelyekben sok a nagybirtok és a hitbizomány. Főlemlítésre méltó, hogy ezeken nemcsak a lelkész, hanem a tanító eltartása is a kegyurak kötelességei közé tartozik; ennek fejében azután ők nevezik ki a tanítót, ami némileg eltérő helyzetre mutat a magyarországi kegyurasági helyzettel szemben. A felsősziléziai kegyurak között mindössze két főpap akad, úgymint a *boroszlói herceg-püspök és az olmüci hercegersek*, akik közel 20—20 állásra neveznek ki tanítókat, s világos, hogy arra képesített egyének közül; az állami felügyeletet a felsőbb fórumokban mindig

szaktanfelügyelők, alárendeltebb állásokban pedig lelkészek is gyakorolják, akár katolikus, akár, evangélikus legyen is az illető kegyurasági iskola. A tanügyi kegyurak között Felső-Sziléziában van még sok vegyesvallású főúr és kisebb birtokos többek között a zsidónak maradt *Rothschild* báró is, aki tizenöt tanítói állást tölthet be. A tartományban egyébként összesen közel 1500 tanítói állás van, s ezek közül több mint ezerre azok az iskolai kegyurak nevezik ki az illető tanítókat. Amiből látszik, hogy Poroszország népiskolai állapota is elég tarka jogi szempontból, de az iskolai kegyurak között egyáltalán nem mutatkozik a törekvés, hogy terheiktől megszabaduljanak, mint nálunk, ahol a legtöbb esetben az állam, vagy a községek, szeretnének az örökségükbe lépni.

EGYESÜLETI ÉLET.

Tanítógyűlés. Besztercebánya egyházmegyei róm. kath. tanítói egyesület breznóbányai köre f. évi augusztus hó 4-én Peterin tartotta rendes öszi körgyűlését. A tagok élénk részvételen kívül, — beleértve a főtisztelendő kerületi papságot — mint vendégek, megjelentek: *Pajer István* m. kir. főerdész, ifj. *Steller Ignác* gym. tanár, *Polonyi József* kiscsurgói áll. iskolai igazgatótanító, *Kindernay Béla* közs. körjegyző, továbbá a hitközség számos tagja, mint hallgató. I. A szentmise után a helybeli róm. kath. iskola tantermébe összegyűlvén, *Sediba István* kiscsurgói róm. kath. kántortanító, világi elnök, ékes szavakban buzdította a körgyűlés tagjait kath. anyaszentegyházunk és a magyar haza iránti köteleességekre, munkára s hivatásunk iránt való szeretetre. Ezen hazafias s fentkölt szellemű beszéd elhangzása után a megjelent vendégeket és tagokat szívélyesen üdvözli és a gyűlést megnyitja. *Gáspár Ferenc* úr, az egyházkerület érdemes tanfelügyelője, újabb bizonyítékát adta a tanítók iránt táplált őszinte szeretetének, midőn szép szavakban röviden megemlékszik *Olejnik Mihály* és *Schrötter János* f. ében elhunyt kártársainkról, kiknek érdemeit a jegyzőkönyvben megörökítem kívánja, s hogy ezek lelki üdvéért a körgyűlés alkalmával szentmise mondassék, mit a körgyűlés általános helyesléssel fogadott. *Páchy József* helyb. kitanító általános figyelem és érdeklődés mellett a «játék» című értekezését olvasta föl. Ezen ritka szakavatottsággal írt munkájában különösen azon játékokkal foglalkozik bővebben, melyek a gyermek erkölcsi és szellemi világát közelebről érintik. A fölolvastat a gyűlés zajos elismerésben részesítette. Élénk eszmecsere fejlődött ki *Vall Jakab* feketebalogi kitanítónak a hittan tanítására vonatkozó abbeli indítványánál, illetőleg kérelménél, hogy a kerületi papság körgyűlések alkalmával próbaelőadásokat tartson a hittanból. *Gáspár Ferenc*, egyházker. tanfelügyelő úr abbeli indítványát, hogy a tanító nem a saját, hanem más tanító iskolájában tartson gyakorlati tanítást, a körgyűlés helyesléssel fogadta. *Sediba István* világi elnök, *Steller Rezső* jegyző, *Pretovszky Ferenc* pénztáros, *Páchy József* könyvtáros, újból megválasztottak. A jövő körgyűlés helyéül *Mihálytelek* község jelöltetett ki. A körgyűlés végeztével a megjelent vendégek és a kör tagjai *Páchy József* helybeli kitanító vendégszerető házában közös ebédre gyűltek össze. Olaszkán. *Zafka Andor*.

VEGYESEK.

Egyházzenei póttanfolyam. *Dr. Szmrecsányi Pál* nagyváradai püspök úr ő excellenciája, *dr. Bundala János* fővárosi hittanár és *Kersch* esztergomi főszékesegyházi karnagy, mint előadók közreműködésével a nagyváradai egyházmegye kántorai és kántortanítói részére egyházzenei póttanfolyamot rendezett. E tanfolyam, melyen 62 hallgató vett részt, f. év július 23-án fejeztett be,

Forduljon a budai Pedagógium igazgatóságához Budapest, I. Győri-út, polgári férfiképző csak ez az egy van hazánkban. Elvégezhető magánúton is, de tanácsosabb rendszer hallgatónak beiratkozni. A vizsgálati szabályzat és tanterv beszerezhető a mi kir. egyetemi nyomdától. Budapesti, I. Vár. — **B. V.** Beérkezett. Köszönet. Már hazakerestünk. — **M. P.** Oly részletkérdés, amire csak az érlelt család valamelyik tagja tudna fölvilágosító választ adni. — **K. P.** Igen, a kath. iskola községi vagyonból is fejleszhető az 1868. XXXVIII. t.-cikk 25. §-a alapján. Ebben az ügyben Berzeviczy miniszter úr is nyilatkozott és ezzel a korábbi értelmezése a 25. §-nak a hitvallásos iskolák javára dönt el, megsemmisítve a korábbi rendeletek döntéseit. Olvassa el lapunk f. évi 33. számának első cikkét, ebből teljes információt nyer. — **S. I.** Beérkezett. Jönni fog. — **P. J.** Kiszedve közlésre vár. — **D. F.** Elkészve érkezett, de azonnal nyomdába adtuk s a mai szám már hozza. — **V. Z.** Köszönet az értesítésért. **B. Gy. Ad.** de csak iskolai hatóság kérelmére

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

PÁLYÁZATOK.

Esztergomi érseki megye.

A libadi (Esztergom. megye) róm. kath. népiskolánál egy osztálytanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalmazása 700 korona, államségély 100 korona, egyszobás budozozatlan lakás és egy öl dorongfa a községtől. Kellően felszerelt és az iskolaszékre címzett folyamodványok *szepetember 1-ig Zlatnyánszky Ernő* tanfelügyelő-esperes úrnak nyújtandók be Barton. *Dr. Vargha Dezső*, iskolaszéki elnök. 312 1—2

Pozsony-hidegkúti kántortanítói állomás augusztus 31-ig lesz pályázat útján betöltendő. Javadalmazása: a) tanító: községi pénztárból 328 kor. Tankötelesek után 60 fill. = 50 kor. 1 hold 1100 öf saját erejével művelendő szántóföld = 8 kor. 90 fill. Az uradalomtól 8 m. puhafa = 32 kor. Államségély 58 kor. Korpótléket az állam fizeti. b) Kántori: 20 pozsonyi mérő rozs = 80 kor. 6 1/2 m. földgya egyesektől = 26 kor. Stólaris jövedelem 40 kor. Templompénztártól 25 kor. 20 fill. Alapítványi részek után 11 kor. Processióért 5 kor. 4 fill. a községi pénztárból. Félholányi házikert, melynek fele faiskola. Lakása: 2 szoba, konyha, kamra, pince, kocsiszin. Tannyelv: magyar-tót. A folyamodványok a *pozsonyhidegkúti plébánia* hivatalához beértesztendők. *Hilbert János*, h. plébános, isksz. elnök. 300 1—1

A Népevelő 30. számában kihirdetett **morva-szent-janos** tanítói állomás pályázata f. hó 28-ig meghosszabbították. A pályázók tótannyelvbeli jártasságukat igazolják. *Iskolaszék.* 303 1—1

A **nagyülesi** róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Jövedelme a községtől különféle címeken 720 korona 46 fillér. államségéllyel 800 korona és tisztességes lakás. Pályázhatnak okleveles tanítók *augusztus 28-ig. Iskolaszék.* 311 1—1

A **korossi** (Nyitra.) róm. kath. II-od tanítói állásra *augusztus 30-ára* pályázat hirdetik. Jövedelme: a községtől 500 korona és 8 ürméter tűzifa, a kiegészítés államségéllyel történik. Lakása egy butorozott szoba, egy fakamra. Köteleessége egy osztályt vezetni és ismételőket is tanítani. *Drécsy József* iskolaszéki elnök. 319 1—1

A **dunaszerdahelyi** róm. kath. iskolánál oszt. tanítói állásra *aug. 29-ig* pályázat hirdetik. Javadalmazása: iskola pénztárból 600 kor., kerpótlék 40 kor., lakása egy szoba, államségély 140 kor. Ha a kántoriakban segédkezik, kap a kántortanítótól 100 kor. Ipariskolától, ha abban tanít, 240 kor. Kérvények alulírottához küldendők. *Váczonyi József* esp. pléb., isksz. elnök. 317 1—1

Besztercebányai egyházmegye.

Pálosnagymezői róm. kath. német-magyar iskolánál osztálytanítói állás *szepetember 4-éig* betöltendő. Fizetése

600 kor., gazdasági ismételő vezetéseért 100 kor. Butorozott szoba. 32 km. tűzifa, mely értékesíthető. Pályázhatnak férfi- és nőtanítók. 304 1—1

Győri püspöki megye.

A **hegykői** róm. kath. magyar iskolába két férfi okleveles osztálytanító kell. Egy-egy kap 800 koronát kertiletménnyel együtt, egy szobát a legszükségesebb butorozattal, fűtőanyag, fűtés, szobatisztogatás címén 24 kor., étkezés, ágyruha, mosatás, világítás a maguk gondja. Kötelesek az iskolaszék által kijelölt osztályokat tanítani, és a tanköteles korhoz közellevőket a tanév elején és végén: az ismételőket a kántortanítóval fölváltva tanítják. A kántortanítót igazságos akadályoztatások esetén segíteni, helyettesíteni tartoznak díjtalanul a kántori hivatalban. Tartoznak tanoncikat a templomba el és visszavezetni, ott és az iskolában, körmenetekben és alkalmisság uton-útfélen rájuk vigyázni. Szeptember elején lépjenek hivatalba. Az *aug. 24-én* d. e. 10 órakor leendő választás előtt két nappal kell megérkezni a kérvényeknek mellékleteikkel együtt az iskolaszéki egyházi elnök címére Fertő-Széplakra, posta Eszterháza. (Sopronm.) Személyes jelenlét nem szükséges. Aki pályázatra jön, saját költségére kerül. 289 2—2

Mosonujfalusi róm. kath. magyar-horvát tannyelvű iskolánál egy osztálytanítói állás betöltendő. Javadalmazása 800 korona, butorozott szoba fűtéssel. Szép mellékjövedelem. Horvátul tudó és kántoriakban jártas előnyben részesül. Pályázati határidő *aug. 28. Iskolaszéki elnökség.* 306 1—1

A **vimpáci** (Sopronm.) róm. kath. kántortanítói állásra f. é. *augusztus hó végéig* pályázat hirdetik. Ezen német-magyar tannyelvű állás javadalmazása a következő: Megfelelő lakás, 6 hold szántóföld, a munka és az adó a tanítót illeti, 842 öf szántóföld, melyet a község tartozik munkálni, 130 öf kert, 6 öf kemény hasábfu a házhoz szállítva és felaprítva, de ebből tartozik egy tantermet fűtetni, 22 mérő rozs. Közpénzben különféle címén 554 kor. Tanpénz körülbelül 250 kor. Alapítvány után 67 kor., de tartozik a szegény gyermekeket ingyen oktatni. Egyházi szolgálatokért 149 kor. Szentmise-alapítványok után és stóla körülbelül 80 kor. 314 1—1

Nyitrai püspöki megye.

A **rajeci** (Trencsén megye) róm. kath. népiskolánál elhalálozás folytán megürült kántortanítói állásra az iskolaszék pályázatot hirdet. Tanítói jövedelme: kézpénzben 749-20 kor., 6 öl puhafa 48 kor., földjövedelem kataszteri becslés szerint 280 kor. = 800 kor. és a törvényes korpótlék. Kántori jövedelem több forrásból 536-63 kor. Jó új lakás természetben. Előnyben részesül, ki több hangszerben jártas. Ha a megválasztott jó zenésznek bizonyul, kántori fizetése 300 koronával fölemeltetik. Fölszerelt pályázatok *augusztus 24-ig* alulírottához küldendők be. A választáshoz, mely augusztus 25-én mezejtjük, személyes megjelenés szükséges. A megválasztott szeptember 3-án köteles állomását elfoglalni. *Baross Károly*, iskolaszéki elnök. 275 2—2

Pécsi egyházmegye.

A **gödrei** róm. kath. osztálytanítói állomásra *augusztus 28-ig* pályázat hirdetik. Jövedelme kerpótlékkal: 700 kor. Új lakás épül. Kötelezettség: egyik tanteremben oktatás. Tannyelv: magyar. Kérvények Sásdra (Baranya) az espereshez intézendők. 301 1—1

Szakcsra (Tolnam.) róm. kath. magyar osztálytanító kerestetik. Évi fizetése államségéllyel együtt 380 kor. és természetbeni élelmezés, egy butorozott szoba fűtés és tisztogatással. Köteles az isksz. által rábizott osztályt vezetni, az ismételőket fölváltva tanítani és a kántorságban állandóan segédkezni, amiért az abban való jártasság megkívánatik. A megválasztott okleveles pályázó az állást évközben csak kántortanítóvá való megválasztása esetén hagyhatja el. Pályázati határidő *augusztus 26. Vitékocs Ferenc* plébános, iskolaszéki elnök. 318 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

Rudnoki róm. kath. kántortanítói állásra *augusztus 30-ig* pályázhatni. Javadalmazás: Lakás, konyha, esür, istálló, 2 telek szántóföld, rét, legelő 4 marhára, 8 köbméter fa, temetőkaszálás. Kézpénz 412 kor., fölleték 140 kor., miből egy tanterem fűtendő. Stóla legalább 100 kor. Körülbelül 10 köböl rozs párbér. Gazdasági tanfolyam után 100 kor. Személyes megjelenés és a től nyelv ismerőti kívántatik. Rudnok, posta Jászó. *Esperesi Hivatal.* 302 1—1

Almágyi (Gömörm.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Jövedelme: minden szántófölddel bíró egyéntől 1 1/2 véka rozs, eseledektől fél véka. Minden tanköteles gyermek után 80 fillér. Minden családtól, amelynek tanköteles gyermekei vannak, egy szeke 10. Államsegély 194 kor. Négy hold s 154 □ öl szántóföld, 924 □ öl rét, 55 □ öl házikert. Egy fél ház hely után erdő és legelő illetőség. A földek minden munkája e községet terheli. Végül stóla és lakás. Okleveles pályázók fölszerelt kérvényei az egyházasbáti plébani hivatalhoz küldendők *aug. végéig*, u. p. Ajnácskő. 320 1—1

Székeshérvári egyházmegye.

Zsambéki róm. kath. iskolaszék egy évfolyamra terjedő, két ideiglenes osztálytanítói állásra pályázatot hirdet. Törzsfizetés: 800 korona, 100 korona lakbér és 60 korona fölletmény. Csak okleveles pályázhat, a magyar nyelv mellett németül is tudjon, az orgonálásban gyakorlott legyen, a kántoriakban segíteni köteles. Helyét szept. hó 5-én tartozik elfoglalni, amely naptól kezdve kapja fizetését. A pályázati határidő *aug. 30.* A folyamodások Nagys. *Krisztián János* iskolaszéki elnök úrhoz Zsambékra (p. h.) küldendők. (Pest megye.) 309 1—1

Iovasberenyi róm. kath. tanítói állásra pályázat hirdettek. Fizetése 700 korona, 4 m. tűzifa s egy butorozott szoba. Kötelessége az I. II. vegyesosztályt tanítani, a kántorságban segídekezni, sőt önállóan végezni, az ism. fiúiskolát tanítani. Kérvények Főt. *Krécsy Károly* pléb., isk. elnökhöz *szept. 3-ig* küldendők. 310 1—1

Szepesi püspöki megye.

Kesmark (Szepes megye) róm. kath. III—VI. leányosztályban a tanítónői állomásra *aug. 30-án* betöltendő. Javadalmazása 900 kor. rendes fizetés, 200 kor. lakáspénz, 24 köbméter hasábfá, 60 kor. ismétlőiskoláért. 267 2—2

Szombathelyi egyházmegye.

Az ivánci róm. kath. népskola 2-od tan. állásra pályázat hirdettek. Kötelessége az I. és II. oszt. tanulóinak vállasköteles nevelése s tanítása és felügyelése, a kántoriakban díjtalan segédkezés. Fizetése (polgári) évre 600 korona fűtéssel (40 korona). Államsegélyért kérvényeztetik. Okleveles tanítók okmányukat és kérvényüket *1. hó 20-áig* az iskolaszék egyh. elnökénél nyújtás be. Az állomás szeptember 1-éig elfoglalandó. *Az élnökség.* 305 1—1

A szentpéterfai (Vasm.) róm. kath. horvát-magyar tannyelvű népskolanál egy osztálytanítói állásra pályázat hirdettek. Javadalmazás 700 kor., havonkénti előleges részületben, butorozott szoba és fa. Kötelessége a kijelölt osztályokat tanterv szerint tanítani, az iskolás gyermekekét naponként templomba vezetni és ott rájuk felügyelni. Pályázhatnak képesített vagy képzőt végzett tanfőriak és nők, az férfi előnyben részesül, mert a kántoriakban is köteles segédkezni. A horvát nyelv tudása megkívántatik. Pályázati határidő *szeptember 11.* Szentpéterfa (Vasm.) 1904. aug. 16. *Az iskolaszék.* 315 1—1

Veszprémi egyházmegye.

A tióskáli róm. kath. elemi iskolához osztálytanító helyetlők. Fizetése 800 korona és egy butorozott szoba. Kötelessége a rábizott alsóbb osztályosokat önállóan, az ismétlőosztályokat pedig a kántortanítóval megosztva vagy fölvevően tanítani, a tanulókat naponként az isteni szolgálatra vezetni és ott rájuk felügyelni, valamint a kántorság mindenképpen segédkezni. Pályázhatnak férfi- és nőtanítók. A pályázat *szeptember hó 2-án* délelőtt 10 órára tüzetik ki. Személyes megjelenés kívántatik. Oklevéllel

fölszerelt kérvények főtiszteleendő *Koller Imre* plébános, iskolaszéki elnök úrhoz küldendők. 321 1—1

A csoma-szabadi (Somogyom.) osztálytanítói állomásra a «Népnevelő» f. é. 30-ik számában hirdetett pályázat, ugyanazon föltételek mellett, megújítatik. A pályázni öhajító férfi-tanítók kérvényeiket *szept. 1-ig Melhárd Gyula* isksz. elnökhöz, Attalába küldjék meg. 313 1—1

A bódéi (Veszprémm.) iskolához okleveles róm. kath. kántortanító kerestetik *szeptember 4-éig*. Jövedelme: egy szoba, konyha, kamara, istálló. Páronkint 1/2 p. mérő rozs = 196 kor. Páronkint 42 fill. = 29 kor. Tankötelesek fejenkint 2 kor. = 100 kor. Tűzelő 50 kor. Temetők szénája 16 kor. Ferenc-József-adából 47-50 kor. Kegydij a püspöki pénztárból 46 kor. Ismétlők oktatásáért 8 kor. Temetési stólaból 10 kor. Államsegély 345 kor. összesen: 847 kor. 50 fill. Köteles ünnep- és vasárnap az iskolában litániát és könyörgést tartani. Kérvények oklevél és szolgáltatási bizonyítványokkal fölszerelve *Szobek Loránt* tóskaberendi (posta: Ajka) plébánoshoz intézendők. Személyes bemutatkozás kérietik. 316 1—1

Vöröstón (Veszprém m.) róm. kath. kántortanítói állásra *augusztus 30.* délelőtt 9 órára pályázat hirdettek. Javadalmazás: kétszobás lakás mellékképzővel és 800 korona (államsegéllyel együtt), melyből 525 kor. kézpénz, a többi földjövedelem, lélekgabona és fajárandóság. A megválasztott még körülbelül 280 kor. mellékjövedelemre is számíthat. Tannyelv magyar-német. Pályázati kérvények *dr. Gyöngyösi Lajos* vöröstói plébános, iskolaszéki elnökhöz intézendők. Posta Nagyvázsöny. Személyes megjelenés kívántatik. 307 1—1

Német-Barnagon (Veszprém m.) róm. kath. kántortanítói állásra *augusztus 30.* délután 2 órára pályázat hirdettek. Javadalmazás kétszobás lakás mellékképzővel és földjövedelem, lélekgabona és fajárandóság, értéke a kézpénzzel együtt 1136 korona. Tannyelv magyar-német. Személyes megjelenés kívántatik. Kérvények *dr. Gyöngyösi Lajos* vöröstói plébános, iskolaszéki elnökhöz intézendők. Posta Nagyvázsöny. 308 1—1

Orgonaépítési műintézet.

Rieger Testvérek

villamosgépekkel berendezett cs. és kir. udvari orgonagyára

Budapest, VII., Garay-utca 48.

cs. és kir. udvari szállítók, a Szentsír lovagja, a Ferencz József-rend lovagja.

A parisi és bécsi világláttason stb. helyről kintüntetve.

Legelőcsöbb árban és kedvező fizetési föltételek mellett kiváló tiszta legyommasúcsőrendszerint (pneumatikai) tartós, nemes-hangú orgonákat szállit. 30 év óta 980 orgonát szállított. Mindennemű orgonajavításokat és hangolásokat a legmersekeltebb árban és legkiszemertes pontossággal teljesít. Orgona jókarban tartása mersekeltebb árban elvállaltatik. Tervezetek és rajzok kívánatra díjtalanul.

A Szent-István-Társulat kiadványai.

SZÁMTANOK:

ALGEBRA.

A középiskolák számára.

Irta:

BOROSAY DAVID.

Engedélyező 3557—1901. sz.
miniszteri rendelettel.

— Ára füzve 4 kor. 20 fill. —

SZÁMTAN.

I. füzet. Az 1-től 100-ig terjedő szám-
körben. A kath. népisk. II. o. számára.

A nagyim. püspöki kar által ki-
adott tanterv szerint.

Irta: **BERTALAN VINCE.**

Harmadik kiadás.

— Ára kötve 20 fillér. —

POČTOVNÁ

evičebna knížka.

Pre II. triedu katolíckych škôl.

I. Diel od 1 po 100. Prestiera-
júcom kruhu.

Irta:

BERTALAN VINCE.

Ára kötve 20 fillér.

SZÁMTAN.

Polgári és felsőbb leányiskolák
I. és II. osztálya számára.

Irta:

EMBER KAROLY és KOVÁTS PÁL.

A Szent-István-Társulat pályáza-
zatán díjat nyert tankönyv.

Ára füzve 1 kor. 40 fill.

SZÁMTAN.

II. rész. Az 1-től 1000-ig terjedő
számkörben.

Irta:

BERTALAN VINCE.

Harmadik kiadás.

— Ára kötve 20 fillér. —

POČTOVNÁ

evičebna knížka.

Pre III. triedu katolíckych škôl.

II. Diel od 1 po 1000. Prestiera-
júcom kruhu.

Irta:

BERTALAN VINCE.

Ára kötve 20 fillér.

SZÁMTAN ÉS MÉRTAN.

Polgári és felsőbb leányiskolák
III. és IV. oszt. számára.

Az újított tantervnek megfelelően.

Irta:

EMBER KAROLY és KOVÁTS PÁL.

A Szent-István-Társulat pályázatán
díjat nyert tankönyv II. része.

Ára füzve 1 korona 40 fillér.

SZÁMTAN.

III. rész. A népiskolák IV. oszt.
számára. — Az 1000-en fölüli
számkörben.

Irta:

BERTALAN VINCE.

Második kiadás.

— Ára kötve 20 fillér. —

POČTOVNÁ

evičebna knížka.

Pre IV. triedu katolíckych škôl.

III. Diel. V. kruhu vyše 1000.

Irta:

BERTALAN VINCE.

Ára kötve 20 fillér.

SZÁMTAN ÉS MÉRTAN.

A gazdasági ismétlőiskolák
számára.

Miniszteri tanterv nyomán.

Irta:

GYÖRFFY JÁNOS.

Engedélyező 2440—1901. sz.
miniszteri rendelettel.

Ára kötve 80 fill.

SZÁMTAN.

IV. rész. A népiskolák V—VI.
osztálya számára.

Irta:

BERTALAN VINCE.

Második kiadás.

— Ára kötve 20 fillér. —

POČTOVNÁ

evičebna knížka.

Pre V. a VI. triedu katolíckych

škôl. IV. Diel.

Irta:

BERTALAN VINCE.

Ára kötve 20 fillér.